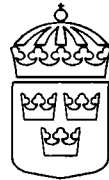

Socialförsäkringsutskottets yttrande

1992/93:SfU2y

Åtgärder för att stabilisera den svenska ekonomin

1992/93
SfU2y

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 3 november 1992 berett bl.a. socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1992/93:50 om åtgärder för att stabilisera den svenska ekonomin jämte de motioner som kan komma att väckas med anledning av denna, såvitt propositionen och motionerna berör socialförsäkringsutskottets beredningsområde.

De motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen och som berör socialförsäkringsutskottets område är motionerna Fi35 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) yrkandena 4—6, Fi36 av Ian Wachtmeister m.fl. (nyd) yrkandena 1, 3 och 7, Fi37 av Lars Werner m.fl. (v) yrkandena 17, 18, 24—28, 35, 52 och 53 samt Fi41 av Annika Åhnberg (-).

Som en följd av den överenskommelse som träffats mellan regeringen och Socialdemokratiska arbetarepartiet i september 1992 läggs i proposition 50, såvitt rör socialförsäkringsutskottets beredningsområde, fram riktlinjer som innebär en bekräftelse av överenskommelsen till den del den innebär att en beredning snarast skall tillsättas i syfte att genomföra en ny försäkringsmodell som innebär att sjuk- och arbetsskadeförsäkringarna flyttas ut ur statsbudgeten. Utskottet har ingen erinran mot detta.

Vidare läggs i propositionen fram riktlinjer för förändringar av sjuk- och arbetsskadeförsäkringarna, införande av en allmän sjukförsäkringsavgift, förändringar av pensioneringstidpunkten och förändrad beräkning av pensionsnivåerna. Dessa riktlinjer har delvis redan kommit till uttryck i konkreta förslag till lagändringar i propositioner som hänvisats till socialförsäkringsutskottet.

De propositioner som hänvisats till utskottet och som är aktuella i detta sammanhang innehåller i korthet följande förslag. I proposition 1992/93:30 om ändring av begreppet arbetsskada föreslås att rekvisiten för rätt till arbetsskadeersättning skärps och i proposition 1992/93:31 om ändrad sjukersättning m.m. att en karensdag införs i sjukförsäkringen och att kompensationsgraderna inom denna försäkring sänks. I proposition 1992/93:116 föreslås att ersättningsnivåerna för de flesta pensionsförmånerna sänks, genom att ett särskilt basbelopp som utgör 98 % av hasbeloppet används för beräkningen av förmånerna nästa år. I proposition 1992/93:136 föreslås att en allmän sjukförsäkringsavgift

införs medan proposition 1992/93:134 innehåller förslag om kompensation till de sämst ställda pensionärerna i form av höjt pensionstillskott och höjda kommunala bostadsbidrag.

Utskottet, som kan ställa sig bakom att besparingar görs inom försäkringen i den storleksordning som förutsatts i proposition 50, kommer vid beredningen av de nämnda propositionerna att närmare pröva enskildheterna i förslagen. Detta gäller bl.a. den föreslagna metoden för sänkning av pensionsnivåerna. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att nu göra en närmare prövning av yrkandena 1 och 15 i motion Fi36 (nyd), som innebär riktlinjer för ett annat system för förändringar i sjuk- och arbetsskadeförsäkringarna, yrkandena 24, 25 och 28 i motion Fi37 (v) som innebär avslag på riktlinjerna om införande av en karenstid och sänkta nivåer för sjukpenning och pensioner och riktlinjer för ett annat system för förändringar i sjukförsäkringen, yrkande 4 i motion Fi35 (s) som innebär andra riktlinjer för hur den allmänna sjukförsäkringsavgiften skall tas ut och yrkande 26 i motion Fi37 (v) som innebär att den nämnda sjukförsäkringsavgiften inte skall införas.

Regeringens avsikt är att senare under riksmötet förelägga riksdagen en proposition med förslag till höjd pensionsålder. Med hänsyn härtill anser utskottet att även yrkande 27 i motion Fi37 (v) med förslag till andra riktlinjer för det fall pensionsåldern skall sänkas och motion Fi41, som tar upp oklarheter beträffande avtalspensionerna vid en höjning av pensionsåldern, får prövas när den aviserade propositionen skall behandlas av riksdagen.

I motion Fi36 (nyd) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att de sämst ställda pensionärerna skall tillföras ytterligare 800 miljoner kronor utöver de 500 miljoner kronor som angetts i proposition 50. Detta motionsyrkande är tillgodosett genom de förslag som förelagts riksdagen i proposition 134.

I proposition 50 bilaga 3 läggs fram förslag om ändringar i lagen (1981:691) om socialavgifter som innebär att arbetsgivar- och egenavgifterna sänks med 4,3 procentenheter. Ett lagförslag med motsvarande effekt läggs fram i motion Fi35 (s) yrkandena 5 och 6, men med den ändrade inbördes förändringen av de olika socialavgifterna att arbetarskyddsavgiften, som föreslås slopad i lagförslaget i proposition 50, skall fastställas till 0,17 % och folkpensionsavgiften — i förhållande till förslaget i proposition 50 — skall sänkas ytterligare med en motsvarande procentenhet. Frågan om arbetarskyddsavgiftens storlek tillhör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Socialförsäkringsutskottet anser därför att ställning till hur mycket folkpensionsavgiften skall sänkas får tas av finansutskottet och slutligen riksdagen sedan ställning först tagits till om arbetsskadeavgiften skall finnas kvar eller ej.

Med anledning av att lagförslagen såväl i proposition 50 som i motion Fi35 (s) utgår från att utbildningsavgiften skall slopas, vill socialförsäkringsutskottet understryka att detta förhållande inte skall påverka vuxenutbildningsförmånerna.

I motion Fi37(v) yrkande 52 begärs att riksdagen beslutar att höja tilläggspensionsavgiften med samma procentenhet som socialavgifterna

skall sänkas med enligt regeringens lagförslag, eller med 4,3 %. Om detta yrkande inte skulle bifallas begär motionärerna i yrkande 53 att lagförslaget skall avslås. Utskottet avstyrker dessa motionsförslag med hänvisning till den träffade överenskommelsen.

Inom studiemedelsområdet föreslås i proposition 50 riksdagens godkännande av att besparingar i storleksordningen 300 miljoner kronor skall genomföras. Närmare förslag om hur besparingarna konkret skall genomföras föreligger ännu inte. I motion Fi37 (v) yrkande 35 yrkas avslag på dessa besparingar. Utskottet biträder propositionen i denna del.

Vidare föreslås i proposition 50 bilaga 6 att under åttonde huvudtiteln skall på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1992/93 till Studiemedel m.m. anvisas ett förslagsanslag på 85 miljoner kronor och till Vuxenstudiestöd m.m. ett reservationsanslag på 142 miljoner kronor. Medlen har beräknats utifrån det behov som följer av ett förslag i bilaga 7 i propositionen om ett utökat antal platser inom den kommunala vuxenutbildningen, folkhögskolan och gymnasieskolan under vårterminen 1993.

I motion Fi37(v) yrkandena 17 och 18 begärs att på tilläggsbudget för budgetåret 1992/93 skall anvisas ytterligare 84,5 miljoner kronor till Studiemedel m.m. och ytterligare 141 miljoner kronor till Vuxenstudiestöd m.m.

Utskottet har ingen erinran mot den av regeringen föreslagna medelsanvisningen. Huruvida ytterligare medel skall anvisas beror på om finansutskottet och riksdagen finner att ytterligare behov av utbildningsplatser föreligger. Utskottet utgår från att regeringen förutsättningslöst prövar fördelningen av de nya medlen över landet så att studiestöden följer utbildningsplatserna.

I proposition 50 bilaga 8 bereds riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts om besparingar på tillhoppa 140 miljoner kronor för innevarande budgetår och 105 miljoner kronor avseende dagbidrag och hälsoundersökningar för asylsökande. Denna besparing har inte föranlett något motionsyrkande. Däremot har i motion Fi36 yrkande 7 begärts ett tillkännagivande om en utredning om reducereing av förläggningskostnader för asylsökande och omförhandling av förläggningsavtal.

Chefen för Kulturdepartementet har aviserat att en utredning skall tillkallas för en översyn av flykting- och invandringspolitiken. Utskottet förutsätter att frågor om framtida förläggningskapacitet kommer att tas upp i det sammanhanget. Vad angår omförhandling av nu gällande avtal mellan Statens invandrarverk och enskilda personer är detta helt en fråga som det ankommer på Invandrarverket att ta ställning till. Utskottet avstyrker bifall till motion Fi36 i denna del.

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gullan Lindblad

I beslutet har deltagit: Gullan Lindblad (m), Doris Håvik (s), Margit Gennser (m), Birgitta Dahl (s), Sigge Godin (fp), Börje Nilsson (s), Karin Israelsson (c), Lena Öhrsvik (s), Hans Dau (m), Nils-Olof Gustafsson (s), Pontus Wiklund (kds), Leif Bergdahl (nyd), Margareta Israelsson (s), Gustaf von Essen (m) och Maud Björnemalm (s).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Berith Eriksson (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Meningsyttring av suppleant

Meningsyttring får avges av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Berith Eriksson (v) anför:

Enligt min uppfattning bör finansutskottet i enlighet med yrkandena 24 och 25 i motion Fi37 föreslå riksdagen riktlinjer för besparingar inom sjukförsäkringen som innebär att någon karenssdag inte införs, utan besparingar i stället görs genom att taket för ersättningsgrundande inkomster sänks till fem basbelopp. Jag anser också att finansutskottet i enlighet med yrkandena 26, 28 och 52 i samma motion bör avstyrka riktlinjerna i proposition 50 i vad de innebär att en allmän sjukförsäkringsavgift skall införas och att pensionsnivåerna generellt skall sänkas och tillstyrka att tilläggsavgiften höjs med 4,3 procentenheter.

Såvitt avser studiestödsområdet anser jag att finansutskottet i enlighet med yrkande 17 i motion Fi37 bör föreslå riksdagen att ytterligare 84,5 miljoner kronor anvisas på tilläggsbudget för innevarande budgetår till Studiemedel m.m. i konsekvens med Vänsterpartiets uppfattning att ytterligare utbildningsplatser bör inrättas för att undvika arbetslöshet. Finansutskottet bör vidare med bifall till yrkande 35 i motion Fi37 också föreslå riksdagen att inte godkänna vad som förordats i propositionen om besparingar inom studiestödsområdet på ca 300 miljoner kronor per år.